

O Manifesto do Dominio Público

O Manifesto do Dominio Público foi desenrolado no ámbito da COMMUNIA, a Rede Temática Europea no dominio público dixital.

Preámbulo

"Le livre, comme livre, appartient à l'auteur, mais comme pensée, il appartient—le mot n'est pas trop vaste—au genre humain. Toutes les intelligences y ont droit. Si l'un des deux droits, le droit de l'écrivain et le droit de l'esprit humain, devait être sacrifié, ce serait, certes, le droit de l'écrivain, car l'intérêt public est notre préoccupation unique, et tous, je le déclare, doivent passer avant nous." (Victor Hugo, *Discours d'ouverture du Congrès littéraire international de 1878*, 1878)

"Os nosos mercados, a nosa democracia, a nosa ciencia, a nosa tradición de liberdade de expresión e da nosa arte, que depende máis fortemente sobre o contido de dominio público libremente dispoñible en vez do material informativo que está cuberto polos dereitos propietarios. O dominio público non é o residuo pegañoso cando deixou todo de bo foi cuberto polas leis da propiedade. O dominio público é onde procuramos os ladrillos para construír a nosa cultura. En realidade, é a maior parte da nosa cultura." (James Boyle, *The Public Domain*, p.40f, 2008)

O dominio público, tal como o entendemos, é a riqueza de informacións que é libre de barreiras á entrada ou reutilización xeralmente asociados á protección da propiedade intelectual, ou porque é libre de calquera dereitos ou protección para os titulares dos dereitos decidiron eliminar esas barreiras. É a base do noso propio entendemento expreso polo noso coñecemento e a nosa cultura comúns. É a materia prima da que se derivan os nosos coñecementos e da que se crean novas obras. O dominio público actúa como un mecanismo de protección para garantir que esa materia prima sea dispoñible só ao seu custo de reprodución - case cero - e que todos os membros da sociedade poden construír sobre ela. Ter un dominio público saudable e próspero é esencial para o benestar social e económico das nosas sociedades. O dominio público xoga un papel capital nos ámbitos da educación, a ciencia, o patrimonio cultural e da información do sector público. Un dominio público saudable e próspero é un dos requisitos para asegurar que os principios do artigo 27º (1) da Declaración Universal dos Dereitos Humanos ("Todo o mundo ten dereito a participar libremente na vida cultural da comunidade, a gozar das artes e a participar no progreso científico e os seus beneficios. ") pode ser apreciado por calquera persoa, en calquera lugar do mundo.

A sociedade en rede dixital de información levou a cuestión do dominio público a o primeiro plano das discusións sobre propiedade intelectual. Para preservar e reforzar o dominio público precisase dunha interpretación sólida e actualizada da natureza é o papel deste recurso esencial.

Este Manifesto do Dominio Público define o dominio público e indica as directrices e os principios necesarios para un dominio público saudable a comezos do século XXI. O dominio público considerase aquí en relación á lei de dereitos do autor, excluindo outros dereitos da propiedade industrial (como as marcas e patentes), e onde a lei do dereito do autor debe entenderse no seu sentido máis amplo para incluír os dereitos económicos e morais do autor é os seus dereitos conexos (incluíndo os dereitos sobre bases de datos). Así, no resto deste documento, utilízase o "dereito do autor" como un nome xeral para todos eses dereitos. Ademais, o nome "obras" inclúe todos os contidos protexidos por dereitos de autor, tal como hanse definido, incluíndo bases de datos, interpretacións e gravacións. Do mesmo xeito, o nome "autores" inclúe fotógrafos, produtores, emisores, pintores e intérpretes.

O dominio público no século XXI

O dominio público desexado neste Manifesto defínese como os contidos culturais que se podan empregar sen restricións, ausente da protección dos dereitos de autor. Ademais das obras que encóntranse formalmente no dominio público, tamén hai moitas obras valiosas que os individuos comparten voluntariamente en termos xenerosos, creando un espazo común construído privadamente, que traballa en moitas maneiras como o dominio público. Ademais, os individuos poden tamén facer uso de moitas obras protexidas a través de excepcións e limitacións a os dereitos do autor, o uso e o tratamento lexítimos. Todas estas fontes para aumentar o acceso á nosa cultura e o noso patrimonio son importantes e todos necesitamos mantelos activos para que a sociedade recolla os beneficios completos da posta en común da nosa cultura e o noso coñecemento.

O dominio público

O dominio público estrutural está no miolo da idea de dominio público e inclúe o noso coñecemento, a nosa cultura e os nosos recursos comúns que poden ser utilizados sen restricións do dereito do autor, por forza da lei vixente aplicable. En particular, o dominio público estrutural está composto por dous tipos diferentes de contidos:

1. **Obras de autoría onde o prazo de protección dos dereitos de autor caducou.** A propiedade intelectual proporciona algúns dereitos temporais a os autores. Cando a protección temporal remata, todas as restricións legais deixan de existir, aínda que nalgúns países hai dereitos morais perpetuos para os autores.
2. **O procomún esencial da información non cuberta pola propiedade intelectual.** As obras que non están protexidas polo dereito do autor, porque non pasan a proba da orixinalidade ou son excluídas da protección (tales como os datos, os feitos, as ideas, os procedementos, os procesos, os sistemas, os métodos de operación, os conceptos, os principios ou as descubertas, independentemente da maneira como son descritos, explicados, ilustrados ou incluídos na obra, e as leis e decisións xudiciais e administrativas). Este procomún esencial é moi importante para o funcionamento das nosas sociedades para ter que pagar as restricións legais de calquera tipo, aínda que por un período limitado.

O dominio público estrutural é un equilibrio que foi crecendo historicamente ante os dereitos dos autores protexidos pola propiedade intelectual. É esencial para a memoria cultural e como base do coñecemento das nosas sociedades. Na segunda metade do século XX, estes dous elementos aquí identificados foron afectados pola expansión do prazo da protección dos dereitos de autor e da introdución de máis réximes para protección da propiedade intelectual.

O procomún voluntario e os privilexios dos usuarios

Ademais deste núcleo estrutural do dominio público, existen outras fontes esenciais que permiten aos individuos interactuar libremente coas obras protexidas por dereitos do autor. Estas fontes representan o "espazo respirable" do noso coñecemento e a nosa cultura actuais, garantindo que a protección da

propiedade intelectual non interfere cos requirimentos específicos da sociedade e das eleccións voluntarias dos autores. Aínda que estas fontes aumentan o acceso a obras protexidas, algúns deles condicionan o acceso a determinados tipos de uso ou restrinxen o acceso a determinados tipos de usuarios:

1. **Obras que son compartidas voluntariamente polos propietarios dos dereitos.** Os autores poden eliminar as restricións sobre o uso das súas obras por medio de licenzas libres ou utilizando outras ferramentas legais que permitan que outras persoas usen as súas obras sen restricións ou ben ofrecendo obras a o dominio público. Para unha definición de licenza libre ver para referencia a definición de software libre <http://www.gnu.org/philosophy/free-sw.gl.html>, a definición das obras culturais libres <http://freedomdefined.org/Definition/GI>, e a definición do coñecemento aberto <http://www.opendefinition.org/okd/galego/>.
2. **As prerrogativas dos usuarios creadas polas excepcións e os límites ao dereito do autor, o uso e o trato lexítimos.** Estas prerrogativas son esenciais para o dominio público. Aseguran o acceso suficiente á nosa cultura e a o noso coñecemento común, permitindo o funcionamento das institucións sociais esenciais e permitindo a participación social das persoas con necesidades especiais.

En conxunto, o dominio público, o intercambio voluntario de obras e as excepcións e os límites ao dereito do autor, o uso e o trato lexítimo contribuíñ moito para garantir que calquera persoa teña acceso á nosa cultura e ao noso coñecemento comúns co fin de facilitar a innovación e a participación cultural en beneficio de toda a sociedade. Polo tanto, é importante que o dominio público, nas súas dúas encarnaduras sexan mantidas activamente para que podan continuar cumprindo ese papel clave neste período de cambio tecnolóxico e social acelerados.

Principios xerais

Nun período de rápida mudanza tecnolóxica e social o dominio público desempeña un papel crucial na participación cultural e da innovación dixital e, polo tanto, debe estar activo. Para manter vivo o dominio público debe ter en conta unha serie de principios xerais. Os seguintes principios son esenciais para manter unha comprensión significativa do dominio público e para garantir que o dominio público segue a funcionar no contorno tecnolóxico da sociedade de información en rede. No que se refire ao dominio público estrutural destes principios son:

1. **O dominio público é a regra, a protección dos dereitos de autor é a excepción .** Debido á protección dos dereitos de autor é concedida só en relación ás formas orixinais de expresión, a gran maioría dos datos, informacións e ideas xeradas en todo o mundo en calquera momento, son do dominio público. Ademais da información que non é capaz de ser protexida, o dominio público está crescendo cada ano, con obras cuxo prazo de protección caduca. A aplicación combinada dos requisitos de protección e de duración limitada de protección de dereitos de autor contribúe á riqueza do dominio público para garantir o acceso á nosa cultura e a noso coñecemento común.

2. **A protección dos dereitos de autor debe durar só o tempo suficiente para chegar a un compromiso razoable entre a defensa e recompensa para o autor polo seu traballo intelectual e pola súa defensa do interese público na divulgación da cultura e do coñecemento.** Nin desde o punto de vista do autor, nin desde o público en xeral, non hai ningún argumento válido (sexa histórico, económico, sociais ou de outro tipo) para apoiar un prazo de protección dos dereitos de autor por moito tempo. Aínda que o autor debe ser capaz de recoller os froitos do seu traballo intelectual, o público en xeral non debe ser privado das vantaxes de utilizar libremente as obras polo un período de tempo excesivamente longo.
3. **O que é do dominio público debe permanecer no dominio público.** O control exclusivo sobre as obras de dominio público non debe ser restaurado para reclamar dereitos exclusivos pola reprodución técnica das obras a través de medidas técnicas de protección para limitar o acceso ás reproducións técnicas das obras.
4. **O usuario lexítimo dunha copia dixital dun traballo do dominio público debe ser libre de (re) usar, copiar e modificalo.** O estado do dominio público dunha obra non significa necesariamente que deba ser accesible ao público. Os propietarios de obras físicas que están no dominio público están libres para restrinxir o acceso a estas obras. Sen embargo, unha vez que o acceso a unha obra foi concedido non debe haber restricións legais para a súa reutilización, modificación ou reprodución.
5. **Os contratos ou as medidas técnicas de protección que restrinxen o acceso e a reutilización de obras de dominio público non deben ser aplicados.** O estado do dominio público dunha obra que garante o dereito de reutilización, modificación e reprodución. Isto inclúe tamén os privilexios dos usuarios derivados das excepcións e limitacións ao uso e trato lexítimos, garantindo que non poden ser limitados por contrato ou da restrición tecnolóxica.

Ademais, os seguintes principios constitúen o núcleo do procomún voluntarios e das prerrogativas do usuario antes descrito:

1. **A renuncia voluntaria dos dereitos do autor e do intercambio de obras protexidas son exercicios lexítimos da exclusividade dos dereitos de autor.** Moitos autores que benefician da protección dos dereitos de autor nas súas obras non desexan exercer estes dereitos na súa totalidade, ou desexan desistir completamente a eses dereitos. Estas accións, se son voluntarias, son un exercicio lexítimo dos dereitos de autor exclusivos e non deben ser prexudicados por leis, estatutos ou doutros mecanismos, incluíndo os dereitos morais.
2. **As excepcións e limitacións a os dereitos do autor, o uso e o tratamento lexítimos necesitan un mantemento activo para garantir a eficacia do equilibrio fundamental entre os dereitos do autor e o interese público.** Estes mecanismos crean privilexios dos usuarios que están respirando no espazo dentro do actual sistema de propiedade intelectual. Dado o ritmo acelerado dos cambios na tecnoloxía e na sociedade é importante que permanezan

sendo capaces de garantir o desempeño das institucións sociais esenciais e da participación social das persoas con necesidades especiais. Polo tanto, as excepcións e as limitacións ao dereito do autor, o uso e o tratamento lexítimos deben ser interpretados como susceptibles para evolucionar na súa natureza e constantemente adaptados para ter en conta o interese público.

Ademais destes principios xerais, unha serie de cuestións relacionadas co dominio público deben ser tratadas de inmediato. As recomendacións a seguir visan protexer o dominio público e garantir que pode ser executado de maneira significativa. Aínda que estas recomendacións son aplicables en todo o espectro da propiedade intelectual, son de particular relevancia para a educación, o patrimonio cultural e a investigación científica.

Recomendacións xerais

1. **O prazo de protección dos dereitos de autor debe ser reducido.** A duración excesiva da protección dos dereitos de autor xunto coa falta de formalidade é altamente prexudicial para mellorar a accesibilidade ao noso coñecemento e a nosa cultura comúns. Ademais incrementa a aparición de obras orfas, obras que non están baixo o control dos seus autores e que non forman parte do dominio público, e que, en ningún caso, poden empregarse. Así púes, para novas obras a duración da protección dos dereitos de autor debe ser reducida a un prazo máis razoable.
2. **Calquera cambio no ámbito da protección dos dereitos de autor (incluíndo calquera nova definición de materia susceptible de ser protexidas ou a expansión dos dereitos exclusivos) precisa ter en conta os efectos sobre o dominio público.** Calquera cambio no campo da protección dos dereitos do autor non debe aplicarse retroactivamente as obras xa baixo protección. O dereito do autor é unha excepción limitada temporalmente a o estado do dominio público da nosa cultura e o noso coñecemento comúns. No século XX, o seu ámbito de aplicación foi ampliado de maneira significativa para acomodar os intereses dunha pequena clase dos posuidores de dereitos en detrimento do público en xeral. Como resultado, a maior parte da nosa cultura e o noso coñecemento comúns é protexido detrás dos dereitos do autor e das restricións técnicas. Debemos garantir que esta situación, polo menos, non será peor, e sen dúbida vai ser mellorada no futuro.
3. **Cando un contido considerado como tendo entrado no dominio público estrutural do seu país de orixe, este contido material debe ser recoñecido como parte do dominio público estrutural en todos os outros países do mundo.** Cando nun determinado país os contidos non sexan susceptibles de ser protexidos por o dereito do autor ou por algún tipo de exclusión específica ou porque non atende ao criterio da orixinalidade, ou porque a duración da protección teña expirado, non debería ser posible que calquera (mesmo o autor) invocara a protección dos dereitos do autor no mesmo material noutro país co fin de eliminar dominio público estrutural.

4. **Calquera intento de distorsión ou erro para facerse indebidamente con contidos do dominio público debe ser castigado legalmente.** Para preservar a integridade de dominio público e para protexer a os usuarios dos contidos no dominio público das representacións imprecisas ou erros, calquera intento de fraude ou engano para reclamar dereitos exclusivos sobre contidos no dominio público deben ser prohibidos.
5. **Ningún dereito da propiedade intelectual debe ser usada para reconstituír a exclusividade sobre un contido no dominio público.** O dominio público é esencial para o equilibrio interno do sistema de dereitos de autor. Este equilibrio interno non debe ser manipulado por tentativas de reconstituír ou obter o control exclusivo pola regulación externa a os dereitos do autor.
6. **Teña ser un xeito práctico e eficaz de ofrecer as obras "orfas" e os traballos publicados que xa non están máis dispoñibles comercialmente (como as obras impresas) para ser empregadas novamente pola sociedade.** Ampliando o ámbito e a duración dos dereitos de autor e a prohibición de as formalidades para as obras estranxeiras, creáronse un corpo enorme de obras orfas que non son controladas polos seus autores, nin forman parte do dominio público. Dado que tales obras nos termos da lei actualmente en vigor non benefician a os autores nin a sociedade, estas obras deben estar dispoñibles para a súa reutilización produtiva da sociedade no seu conxunto.
7. **As institucións do patrimonio cultural deben asumir elas mesmas un papel especial na aplicación eficaz do etiquetaxe e a conservación das obras no dominio público.** En organizacións sen ánimo de lucro do patrimonio cultural foi confiada por séculos a conservación do noso coñecemento e da nosa cultura comúns. Como parte deste papel necesitan garantir que as obras no dominio público están dispoñibles para toda a sociedade, etiquetándoas, conservándoas e ofertándoas libremente.
8. **Non debe haber ningún obstáculo legal para impedir o intercambio voluntario de obras ou a prestación de obras a o dominio público.** Ambos son actos lexítimos do exercicio dos dereitos exclusivos concedidos pola Propiedade Intelectual e ambas son fundamentais para garantir o acceso a coñecementos e bens culturais esenciais e para respectar a vontade dos autores.
9. **Os usos persoais non comerciais das obras protexidas deben ser aprobados en xeral, e temos que explorar métodos alternativos de remuneración para os autores.** Aínda que é esencial para o desenvolvemento persoal de cada individuo que el ou ela poda facer un uso persoal non comercial das obras, é tamén esencial que a posición do autor é tida en conta na fixación de novos límites e excepcións a os dereito de autor ou cando se revisan os xa existentes.